

Опис печери Аянська

Ближня частина печери Аянська була відома з початку 20 ст. Перший її науковий опис було складено Н.І. Біндеманою в 1925 р. Дослідження геологічного та гідрологічного стану проводилися у зв'язку з будівництвом Аянського водозабору наприкінці 20-х років. Зокрема, у печері працювала експедиція Василівського П.І. та Желтова П.М., вивчав спелеофауну Н. Лебедев.

У 1960 р. печера досліджувалась Комплексною карстовою експедицією.

У 1963 р. московські аквалангісти П. Боровиков, В. Бровко та інші проникли через каптажний отвір у стінці печери та пройшли два сифони в дальній частині порожнини, збільшивши її довжину до 560 м, а глибину до 22 м. У зв'язку з активними вибуховими роботами, що проводилися поблизу розташованому вапняковому кар'єрі, неодноразово для обстеження стану порожнини виїжджали співробітники ІМР і СГУ.

Останні дослідження екологічного стану Аянської печери проводились у 1988 р. працівниками Лабораторії карстознавства та спелеології СГУ під керівництвом проф. Дублянського В.М.

Вхід до печери розташований у верхній частині субширотної балки, закладеної вздовж скидання, що зрізає Чатирдазький масив із півночі. У 5 м нижче входу знаходиться каптований вихід Аянського джерела. Печера складається з п'яти майже паралельних галерей, закладених у різних тектонічних блоках на відмітках від -10 до +12 м по відношенню до виходу джерела, і сифонних каналів, що з'єднують їх.

Галереї, розташовані нижче за рівень джерела, постійно повністю затоплені. У межень зі швидкістю $\sim 0,05$ м³/с вода перетікає з одних галерей в інші по вузьких тріщинах, що їх перетинають. У паводок швидкість води становить до 8,3 м³/с. Основний стік відбувається за сифонними галереями. При цьому рівень води в печері підвищується на 15 м і відбувається її вилив із входу. Абсолютний максимум перевищує 20 м³/с (червень 1987).

У печері зустрічається Тифлолігидіум камнеед ([Typhloligidium Lithophagum Turbanov Et Gongalsky, 2016](#))